

Sygnatura akt XIII C 83/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

L., dnia 24 marca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Ośrodek (...) w L. XIII Wydział Cywilny z siedzibą w L. **w następującym składzie:**

Przewodniczący: SSO Michał Kuczkowski

Protokolant: prot. Magdalena Glapa

po rozpoznaniu w dniu 10 marca 2016 r. w L.

sprawy z powództwa J. D. (1)

przeciwko Towarzystwo (...) S.A. z siedzibą w W.

- o zapłatę

1. Zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 108.000 zł (sto osiem tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 15 października 2015 r. do dnia zapłaty.
2. W pozostałym zakresie powództwo oddala.
3. Kosztami procesu obciąża strony stosunkowo, a mianowicie powoda w 73%, a pozwanego w 27 % i z tego tytułu zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1.231,82 zł.

(-) Michał Kuczkowski

Sygnatura akt XIII C 83/16/4

UZASADNIENIE

Powód J. D. (1) wniósł o zasądzenie od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. w W.:

- a) kwoty 200.000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną w związku ze śmiercią P. D. z ustawowymi odsetkami od kwoty 100.000 zł od dnia 15.10.15 r. do dnia zapłaty, 100.000 zł od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty
- b) kwoty 200.000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną w związku ze śmiercią T. D. z ustawowymi odsetkami od kwoty 100.000 zł od dnia 15.10.15 r. do dnia zapłaty, 100.000 zł od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

P. D. i T. D. byli synami powoda.

Prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w R.z dnia 16 października 2003 r. wydanym w sprawie (...)M. K. został skazany na 2 lata pozbawienia wolności za to, że w dniu 22 kwietnia 2002 r. na drodze pomiędzy miejscowościami G.-S. naruszył umyślnie zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, że kierował ciągnikiem marki U. (...) o nr rejestracyjnym (...) wraz z podczepionym do niego nieoznakowanym kultywatozem o szerokości 5,15 m, który

w takim stanie nie nadawał się do ruchu po drogach publicznych z uwagi na niedopuszczalną szerokość, która nie powinna przekraczać 3 m, przez co doprowadził do uderzenia w wystającą poza obrys ciągnika część kultywatora przez poruszający się z przeciwnego kierunku ruchu, środkiem jezdni samochód osobowy marki O. (...) nr rej. (...) kierowany przez T. D.. Na skutek opisanego zdarzenia M. K. spowodował nieumyślnie u T. D., P. D. i J. D. (2) obrażenia w postaci rozległych obrażeń wewnętrznych, które spowodowały natychmiastowy ich zgon, tj. za popełnienie przestępstwa z art. 177§2 k.k.

Ciągnik, którym kierował sprawca wypadku M. K. korzystał z ochrony ubezpieczeniowej w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, na podstawie umowy zawartej z (...) S.A., której następcą jest pozwany.

Powód zgłosił szkodę pozwanemu dnia 28 sierpnia 2008 r. domagając się przyznania zadośćuczynienia w kwotach po 100.000 zł z tytułu śmierci każdego z synów, a pozwany decyzjami z dnia 14 października 2015 r. w ramach postępowania likwidacyjnego przyznał powodowi tytułem zadośćuczynienia z tytułu śmierci P. D. i T. D. zadośćuczynienie w kwotach po 6.000 zł.

Dowód: okoliczności bezsporne, pismo z dnia 28.08.15 r. (k.12-14), decyzje z dnia 14.10.15 r. (k.15-17).

Powód w dniu zdarzenia wracał ze swymi synami T. D. i P. D. oraz jego żoną J. D. (2) od swego brata zamieszkałego w G., gdyż wraz z synami i synowa przywiózł mu kasetę z nagraniem wesela P. i J. D. (2), które odbyło się dwa tygodnie wcześniej. Powód uczestniczył w wypadku, lecz nie doznał żadnych obrażeń, zginęli natomiast jego dwaj synowie i synowa, która znajdowała się w 8 miesiącu ciąży.

Powód bezpośrednio po wypadku próbował wyciągnąć z samochodu uczestniczące w wypadku osoby ale było już za późno albowiem wszyscy zginęli na miejscu.

Przed śmiercią synów powód zamieszkiwał ze zmarłymi synami oraz synem M. D.. Powód był bardzo zżyty ze wszystkim synami, zwłaszcza, że rok przed tragiczną śmiercią synów zmarła żona powoda.

Powód wraz z synem P. prowadził gospodarstwo rolne w S. i zamierzał P. przekazać to gospodarstwo w przyszłości.

Syn T. mieszkał z powodem lecz pracował jako pracownik ochrony w cukrowni, jednakże pomagał w pracach domowych.

Powód wraz z synami spędzał wszystkie święta. Powód wraz z synem T. razem jeździł na zawody żużlowe do L., wspólnie hodowali kury ozdobne. Powód uczestniczył z synami w organizowanych we wsi dożynkach.

Przed śmiercią synów powód był osobą aktywną, często odwiedzał swego brata w G., bywał u niego dwa, trzy razy w miesiącu.

W chwili śmierci T. D. miał 27 lat, a P. D. 23 lata.

Po śmierci synów życie powoda bardzo się zmieniło, powód zamknął się w sobie, przestał wychodzić z domu i spotykać się z ludźmi. Ograniczył bardzo swe wyjazdy do brata do G.. Powód przebywa w swym pokoju i dużo czasu przeznacza na oglądanie programu telewizyjnego. Po wypadku synów powód przez rok, półtora korzystał z pomocy lekarza rodzinnego, który zapisywał mu leki uspokajające. Powód nie korzystał z pomocy psychologa lub psychiatry.

Do chwili obecnej powód nie pogodził się z tragiczną śmiercią swych synów. W domu, w którym zamieszkuje na ścianach znajduje się wiele zdjęć zmarłych synów, których powód bardzo dużo wspomina. Szczególnie trudnym okresem dla powoda są święta, kiedy przy wigilijnym i wielkanocnym stole stoją puste nakrycia przeznaczone dla synów.

Powód co tydzień odwiedza grób, w którym pochowani są synowie, corocznie w rocznicę śmierci powód uczestniczy w odprawianych z tego tytułu mszach.

Po śmierci synów powód bardzo zaczął się bać o żyjącego syna M., z którym aktualnie mieszka i pomaga mu w prowadzeniu gospodarstwa rolnego. Gdy syn M. tylko trochę się spóźnia z jakiegokolwiek wyjazdu, powód bardzo denerwuje się i dzwoni do syna by upewnić się, że nic mu się nie stało.

Dowód: zeznania powoda J. D. (1) (k.66-67), świadków M. D. (k.65) i E. Z. (k.66).

Sąd zważył co następuje.

Sąd dał wiarę zeznaniom powoda oraz świadków albowiem zeznania te są spójne i potwierdzają zebrany w sprawie materiał dowodowy, ponadto pozwany w żaden sposób nie podważył treści powyższych zeznań.

Odpowiedzialność pozwanego za naruszone dobra osobiste powoda jako następcy prawnego ubezpieczyciela sprawy wypadku, w którym zginęli synowie powoda M. K. wynika z art. 805§1 k.c. w zw. z § 10 ust.1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 24 marca 2000 r. w sprawie ogólnych warunków ubezpieczenia posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów. Zgodnie uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2012 r. wydanej w sprawie III CZP 67/12 przepis § 10 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 24 marca 2000 r. w sprawie ogólnych warunków ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów (Dz.U. Nr 26, poz. 310 ze zm.) nie wyłączał z zakresu ochrony ubezpieczeniowej zadośćuczynienia za krzywdę osoby, wobec której ubezpieczony ponosił odpowiedzialność na podstawie art. 448 k.c.

Zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2012 r. wydanej w sprawie III CZP 93/12 Artykuł 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych-w brzmieniu sprzed 11 lutego 2012 r.-nie wyłączał zakresu ochrony ubezpieczeniowej zadośćuczynienia za krzywdę osoby, wobec której ubezpieczony ponosi odpowiedzialność na podst. art. 448 k.c.

Jak już wcześniej wskazano powód swe roszczenie opiera na treści art. 23, 24§1 i 448 k.c.

Od dnia 3 sierpnia 2008 r. zmieniona została treść przepisu art. 446 k.c. poprzez dodanie §4, zgodnie z którym sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego, którego śmierć nastąpiła w wskutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Stan prawny obowiązujący przed dniem 3.08.08 r. nie dawał najbliższym członkom rodziny zmarłego wprost domagania się wypłacenia odszkodowania za doznaną krzywdę. Na temat możliwości dochodzenia zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku ze śmiercią osoby bliskiej wypowiedział się Sąd Najwyższy w Uchwale z dnia 13 lipca 2011 r. III CZP 32/11 (OSN 2012/1/10), zgodnie z którą sąd może przyznać najbliższemu członkowi rodziny zmarłego zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę na podst. art.448 k.c. w zw. z art. 24§1 k.c., także wtedy, gdy śmierć nastąpiła przed dniem 3 sierpnia 2008 r. wskutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia. W uzasadnieniu uchwały Sąd Najwyższy wskazał, iż dodanie §4 do art. 446 k.c. wywołało wątpliwości odnośnie do relacji tego przepisu i art. 448 k.c. Sąd Najwyższy wyjaśnił je w uchwale z dnia 27 października 2010 r. III CZP 76/10, w której uznał, że najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podst. art. 448 k.c. w związku z art.24§1 k.c. zadośćuczynienie za doznana krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3.08.08 r. Sąd Najwyższy wskazał, iż art. 446§4 k.c. ma zastosowanie wyłącznie do sytuacji, gdy czyn niedozwolony popełniony został po dniu 3 sierpnia 2008 r. Przepis ten nie uchylił art. 448, jego dodanie było natomiast wyrazem woli ustawodawcy zarówno potwierdzenia dopuszczalności dochodzenia zadośćuczynienia na gruncie obowiązujących przed jego wejściem w życie przepisów, jak i ograniczenie kręgu osób uprawnionych do zadośćuczynienia do najbliższych członków rodziny. Stanowisko to zostało potwierdzone w wyrokach Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 2010 r., II CSK 248/10 (OSNC-ZD 2011, nr B, poz. 44) oraz z dnia 11 maja 2011 r., I CSK 521/10 (nie publ.). (...)

Trzeba się zgodzić z poglądem, że śmierć osoby najbliższej powoduje naruszenie dobra osobistego osoby związanej emocjonalnie ze zmarłym. Nie każdą więź rodzinną niejako automatycznie należy zaliczyć do katalogu dóbr osobistych, lecz jedynie taką, której zerwanie powoduje ból, cierpienie i rodzi poczucie krzywdy. Osoba dochodząca roszczenia na podstawie art. 448 k.c. powinna zatem wykazać istnienie tego rodzaju więzi, stanowiącej jej dobro osobiste podlegające ochronie. Krzywdą wyrządzoną zmarłemu jest utrata życia, dla osób mu bliskich zaś jest to naruszenie dobra osobistego poprzez zerwanie więzi emocjonalnej, szczególnie bliskiej w relacjach rodzinnych. Również więc osoba dochodząca ochrony na podstawie art. 448 k.c. może być poszkodowana bezpośrednio i dochodzić naprawienia własnej krzywdy, doznanej poprzez naruszenie jej własnego dobra osobistego.

Sąd rozpoznając niniejszą sprawę w całości aprobuje stanowisko zawarte przez Sąd Najwyższy w powołanej uprzednio uchwale.

Zgodnie z art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia.

Podkreślenia wymaga okoliczność, iż charakter krzywdy jako szkody niemajątkowej przesądza o jej niewymierności, a odpowiedniość kwoty zadośćuczynienia ma służyć złagodzeniu doznanej krzywdy, a jednocześnie nie być źródłem wzbogacenia. Na uwagę zasługuje w tym miejscu stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w wyroku z dnia 28.09.2001r. w sprawie IIICKN 427/00 z którego wynika, iż „przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia należy mieć na uwadze kompensacyjny charakter zadośćuczynienia wobec czego jego wysokość nie może stanowić zapłaty symbolicznej, lecz musi przedstawiać jakąś ekonomicznie odczuwalną wartość. Wysokość zadośćuczynienia musi być odpowiednia w tym znaczeniu, że powinna być – przy uwzględnieniu krzywdy poszkodowanego- utrzymana w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa. Celem zadośćuczynienia jest przede wszystkim złagodzenie krzywdy, a więc w szczególności cierpienia, bólu i poczucia osamotnienia po śmierci najbliższego członka rodziny.”

Wskazanie w powyższym przepisie, iż zadośćuczynienie jest „sumą odpowiednią”, sprawia to, że pozostawiony sądowi zakres swobody w określeniu odpowiedniej kwoty wyznaczony jest przez wszystkie okoliczności towarzyszące nie tylko doznanyemu cierpieniu, które wystąpiły u małoletniego powoda, ale także okolicznościom, które występują w chwili obecnej, po ustąpieniu tzw. zespołu żałoby.

Trudno jest wycenić krzywdę powoda, której doznał z powodu śmierci dwóch najbliższych członków rodziny, którymi niewątpliwie byli synowie powoda.. Należy jednak stwierdzić, iż śmierć T. i P. D. była dla powoda tragicznym przeżyciem. Powód był silnie związany z synami, którzy byli dla niego wsparciem. Powód zamieszkiwał z synami, wspólnie spędzał wolny czas, jeździł z T. na zawody żużlowe. Wskutek ich śmierci naruszona została szczególna więź łącząca ojca i syna, co w ocenie sądu uzasadnia oparcie roszczenia powoda na treści art. 23 k.c. i 24 k.c.

W ocenie sądu niezasadne jest domaganie się przez powoda zasadzenia zadośćuczynienia z tytułu śmierci każdego z synów z osobna. To, że w wypadku śmierci poniosły dwie osoby, synowie powoda, nie oznacza, iż zadośćuczynienie powinno być ustalone w podwójnej wysokości i stanowić dwukrotność kwoty. Na powyższy temat wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 26 listopada 2014 r. wydanym w sprawie III CSK 307/13 (OSN 2015/12/147), w którym w uzasadnieniu wskazał, iż takie uproszczone określenie wysokości odpowiedniej sumy byłoby sprzeczne z art.446§4 k.c., w którym mowa jest o zadośćuczynieniu pieniężnym za doznaną krzywdę. Z przepisu tego wynika, że sąd określając wysokość odpowiedniej sumy, powinien kierować się celami oraz charakterem zadośćuczynienia i uwzględniać wszystkie okoliczności mające wpływ na rozmiar doznanej szkody niemajątkowej. Podstawowe znaczenie musi mieć rozmiar doznanej krzywdy, o której decydują przede wszystkim takie czynniki, jak poczucie bólu, żalu, smutku, pustki, zniechęcenia i zawiedzionych nadziei, a także sposób przeżywania żałoby i czas jej trwania.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd uznał, iż odpowiednią sumą, która spełni funkcje, jakie instytucja zadośćuczynienia niesie za sobą, w niniejszej sprawie w związku ze zgonem T. D. i P. D., w stosunku do powoda będzie kwota 120.000 zł, mając jednak na uwadze, iż w ramach postępowania likwidacyjnego powód od pozwanego otrzymał

już tytułem zadośćuczynienia kwotą 12.000 zł, sąd na podst. art. 24§1 k.c. w zw. z art. 448 k.c. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 108.000 zł.

Zgodnie z art. 481 § 1 k.c. odsetki należą się wierzycielowi od chwili, gdy dłużnik spóźnia się ze spełnieniem wymagalnego świadczenia pieniężnego. Zadośćuczynienie traktowane jest jako wierzytelność bezterminowa, w związku z powyższym jego wymagalność należy wiązać z datą zgłoszenia zobowiązanemu roszczenia sprecyzowanego co do wysokości (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 12 grudnia 2012 r. o sygn. I ACa 1280/12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 14 lutego 2013 r. sygn. I ACa 1092/12). Wyrok, w którym Sąd zasądza zadośćuczynienie, ma charakter deklaratoryjny, a nie konstytutywny (SN 16.12.11 r. V CSK 38/11). Roszczenie o zapłatę zadośćuczynienia powstaje z chwilą wyrządzenia krzywdy czynem niedozwolonym i staje się wymagalne zgodnie z dyspozycją art. 455 k.c. niezwłocznie po wezwaniu do zapłaty.

Zgodnie z art. 817 § 1 k.c. ubezpieczyciel obowiązany jest spełnić świadczenie w terminie trzydziestu dni, licząc od daty otrzymania zawiadomienia o wypadku.

Powód zgłosił pozwanemu roszczenie w łącznej kwocie 200.000 zł pismem z dnia 28.08.15 r. zatem 30 dniowy termin upłynął dnia 28.09. 2015 r. Powód domaga się zasądzenia ustawowych odsetek od terminu późniejszego, do czego ma prawo, a mianowicie od dnia następnego po wydaniu w dniu 14.10. 2015 r. przez pozwanego decyzji o przyznaniu powodowi zadośćuczynienia w kwotach po 6.000 zł, zatem mając powyższe na uwadze sąd zasądził ustawowe odsetki od dnia 15.10. 2015 r. do dnia zapłaty.

W pozostałym zakresie sąd powództwo oddalił jako niezasadne.

Mając powyższe na uwadze sąd na podst. art. 100 k.p.c. obciążył strony kosztami procesu stosunkowo, a mianowicie powoda w 73%, a pozwanego w 27%.

Na koszty sądowe każdego z powoda składało się wynagrodzenia radcy prawnego zgodne z § 2 pkt.7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 5.11.15 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych w kwocie 14.417 zł oraz uiszczona przez z powoda opłata od pozwu w kwocie 20000 zł, łącznie kwota 34417 zł. Mając na uwadze procentowy wynik sprawy należne powodowi koszty wynoszą $34.417 \times 27\% = 9292,59$ zł. zł.

Na koszty sądowe pozwanego składało się wynagrodzenia radcy prawnego zgodne z § 2 pkt.7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych w kwocie 14.417 zł. Mając na uwadze procentowy wynik sprawy należne pozwanemu koszty wynoszą $14.417 \times 73\% = 10.524,41$ zł.

Dokonując potrąceń z tytułu należnych kosztów procesu sąd zasądził na podst. art. 100 k.p.c. od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1231,82 zł.

(-) Michał Kuczkowski